

Geachte leden van de vaste Kamercommissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

Een fundamentele herziening van de Participatiewet is voor gemeenten onmisbaar om de bestaanszekerheid van inwoners te herstellen, de armoedeval te bestrijden en een menselijke maat te kunnen hanteren. De huidige insteek van de Participatiewet leidt voor inwoners te vaak tot stress en angst voor vergissingen, terugvorderingen en schulden. Gemeenten in de G40 themagroep Sterke Keten van participeren, leren, werken en ondernemen (verder: Sterke Keten) pleiten daarom voor een Participatiewet die uitgaat van vertrouwen in de burger en de uitvoering meer ruimte biedt om een menselijke maat te hanteren. Voldoende structurele middelen zijn randvoorwaardelijk om deze uitgangspunten waar te maken en gemeenten in staat te stellen inwoners snel naar een passende en duurzame vorm van participatie te begeleiden.

De themagroep waardeert dat de minister in spoor 1 van de herziening acute knelpunten wegneemt met het wetsvoorstel Participatiewet in Balans. Het is ook mooi dat de minister in haar visie op spoor 2 punten benoemt die belangrijke voorwaarden vormen voor het vangnet dat de sociale zekerheid biedt, zoals een toereikend sociaal minimum en een stelsel dat eenvoudig, toegankelijk en samenhangend is. De themagroep Sterke Keten vraagt zich echter af in hoeverre het kabinet zorg draagt voor voldoende samenhang tussen de fundamentele herziening van de Participatiewet en de Programma's Werk aan Uitvoering en Vereenvoudiging Inkomensondersteuning. Dit is immers essentieel voor de bestaanszekerheid van onze inwoners en die soms te maken hebben met meerdere regelingen of overgangen tussen regelingen.

'Menselijk kapitaal wordt gekoesterd vanuit de overtuiging dat het behoud en de verdere ontwikkeling ervan essentieel zijn om duurzaam actief te blijven op de arbeidsmarkt,' zo stelde de commissie Borstlap in 2020 in haar eindrapport. Ook (juist) voor mensen met een lage productiviteit: 'In het land waarin we willen werken doet ook deze groep volwaardig mee.' Dit kabinet heeft in het coalitieakkoord opgenomen dat zij de adviezen van de commissie Borstlap wil volgen. Daarom vinden wij een aantal zaken opmerkelijk:

- De commissie Borstlap concludeert dat de halvering van het budget voor activerend arbeidsmarktbeleid er mede toe heeft geleid dat er te weinig oog is voor het belang van behoud en de ontwikkeling van menselijk kapitaal. Waarom is er niet voor gekozen om de doelen van de Participatiewet te herformuleren in de lijn met die conclusie? Bijvoorbeeld door als doel van de toekomstige wet te formuleren dat het gaat om de versterking van duurzame arbeidsparticipatie en bestaanszekerheid (inkomen én werk).
- De commissie Borstlap concludeert dat een deel van de mensen de aansluiting met de arbeidsmarkt heeft verloren. Zij adviseert om extra werkgelegenheid te creëren aan de basis van de arbeidsmarkt. In de voorliggende brief noemt het kabinet werkgelegenheid wél als grondwettelijke taak van de overheid, maar lijkt zij de consequentie die Borstlap trekt niet te willen benoemen. Waarom sluit het kabinet zich in deze brief niet aan bij het advies van Borstlap over de basis van de arbeidsmarkt?

- Borstlap adviseert meer aandacht te besteden aan het voorkomen van werkloosheid. G40, UWV en SZW hebben elkaar in april bestuurlijk gesproken over de uitbreiding van de arbeidsmarktdienstverlening, waarbij zij gezamenlijk de wens uitspraken om hier gezamenlijk energie in te steken. Nog geen maand later werden we in de Voorjaarsnota verrast door een structurele bezuiniging op deze dienstverlening. Datzelfde gold ook voor het re-integratiebudget. Eerder al heeft adviesbureau Berenschot berekend dat voor de uitvoering van de opdrachten van de Participatiewet in 2021 al €1,2 miljard te weinig beschikbaar is. Voor een Participatiewet duurzame arbeidsparticipatie mogelijk maakt en bijdraagt aan arbeidsmarktvragestukken zijn investeringen nodig in de kwaliteit en ontwikkeling van mensen. Zonder die randvoorwaarde heeft een herziening naar ons idee weinig kans van slagen.

De mens centraal stellen, meer ruimte maken voor maatwerk en werken vanuit vertrouwen vraagt ook veel van professionals en de organisaties waarin zij werkzaam zijn. Zij moeten in staat worden gesteld om al werkend en lerend de menselijke maat op passende wijze te implementeren. Het is goed dat het kabinet hier aandacht voor vraagt. Ook hier geldt echter dat menselijke maat en passende ondersteuning vragen om voldoende structurele middelen.

Als bestuurders van de G40 werken we en denken we graag mee over een vernieuwde Participatiewet. Een wet waarmee we de inwoners in onze steden een beter perspectief op goed werk en een zeker en voorspelbaar inkomen kunnen geven. We nodigen u van harte uit om met ons in gesprek te gaan over hoe wij deze opdracht op willen pakken. Bijvoorbeeld met een werkbezoek waarin u in gesprek kunt gaan met de lokale uitvoeringsprofessionals, beleidsmakers en bestuurders.

Hoogachtend,

Raymond Wanders
Wethouder, gemeente Emmen
Voorzitter themagroep Sterke Keten

Carine Bloemhoff
Wethouder, gemeente Groningen
Voorzitter themagroep Sterke Keten